



LUND UNIVERSITY

Gränser mot det vilda

Willim, Robert

Published in:

Naturen för mig : nutida röster och kulturella perspektiv

2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Willim, R. (2014). Gränser mot det vilda. I L. Midholm, & K. Saltzman (Red.), *Naturen för mig : nutida röster och kulturella perspektiv* (s. 349-351). Institutionen för språk och folkminnen i samarbete med Folklivsarkivet, Lunds universitet.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00



Gränser mot det vilda

Robert Willim

Var slutar det vilda? För att uppleva det vi kallar för natur behöver vi hjälpmedel. Med teknik skyddar vi oss och förstärker våra förmågor. Det verkligt vilda måste alltid tämjas eller hållas på visst avstånd för att kunna bli hanterligt eller möjligt att utstå.

Användning av hjälpmedel, anskaffning av nya förmågor eller förstärkning av tidigare kunskande har alltid ett pris. Antropologen Tim Ingold har skrivit om hur en fundamental mänsklig förmåga som att kunna gå har förändrats i takt med att människor har försett sig med olika skodon. Vilken typ av skor man använder och i vilken kultur och miljö man lär sig gå påverkar hur rörelsemönster utvecklas.

I delar av världen där människor inte använder skor och stövlar utvecklar de enligt Ingold en intrikat finmotorik i fötterna. Tår och fotsulor

Ett kallt klimat tvingar människor att bära skodon. Vi ser det som självklart, men vad innebär egentligen användandet av väldigt vardaglig teknik för våra naturupplevelser?

Foto (även motstående sida): Robert Willim.



blir delar av kroppen med avancerad rörlighet och känsel. En människa som hela livet går i skor utvecklar aldrig dessa förmågor. Å andra sidan blir den som går utan skor begränsad av sin egen kropps känslighet. Att leva i ett kallt klimat, att kunna gå i snö eller på vasst och ojämnt underlag är något som är förbehållet den som bär något som skyddar fötterna. Vardaglig utrustning som skor, liksom tekniskt avancerade system, möjliggör nya naturupplevelser. Samtidigt dämpar teknikanvändningen vissa förmågor.

Mediefilosofen Marshall McLuhan skrev på 1960-talet om samspelet mellan just människa och teknik. Han beskrev hur uppfinningar, teknik och medier fungerar som förlängningar och förstärkningar av människan, och hur dessa tillför förmågor men också dämpar kunnande och upplevelser. Kläder är förstärkningar av huden, hjulet kan förlänga vår räckvidd och avlasta våra ben medan vi rör oss. Också medier utgör en sorts förlängningar eller utbyggnader enligt McLuhan. Han skrev bland annat om tv:ns betydelse som en elektronisk utbyggnad. När han myntade uttrycket att ”mediet är budskapet” syftade han på hur medier i sig präglar och formar människors upplevelser till den grad att vi aldrig bara kan koncentrera oss på innehållet eller det budskap som överförs via ett medium. Det som en tittare ser på tv präglas av just tv-mediet i sig.

Tv:n associeras inte med direkta naturupplevelser. Den är i hög grad kopplad till stillasittande inomhus. Men pryler försedda med bildskärmar blir allt vanligare kompanjoner för människor i rörelse utomhus. När vi en bit in på 2000-talet för med oss ny elektronisk och digi-

tal teknik i möten med det vi kallar natur kan det vara värt att reflektera över hur våra utbyggnader formar och präglar våra naturupplevelser. Hur samspelar allt det vi har med oss med oss själva och med vår omgivning?

Skor, kläder, kompass, klocka, och kanske digital teknik är sådant som vi bär med oss på naturutflykter och resor. En mobiltelefon försedd med GPS och kamera, kopplad till allehanda nätbaserade tjänster, kan förstärka vissa upplevelser, medan den dämpar andra. Att betrakta naturen genom en kikare eller ett kikarsikte förstärker vissa upplevelser. Att närma sig naturen med hjälp av kamera, penna och skissblock eller mikrofon präglar hur vi uppfattar och interagerar med vår omgivning. När vissa upplevelser och förmågor förstärks, dämpas andra. Utan någon som helst utrustning och teknik uppnås en sorts omedelbarhet, kanske närhet.

Men vad innebär det egentligen att vara nära? Vad innebär det att vara närvarande? Utan kläder uppstår en fysisk närhet till omgivningen. Huttrande av kyla eller smärtsamt brända av solen har vi dock svårt att hitta sinnesnärvaro. Utan hjälpmedel försvinner detaljer på avstånd. Då kan kikaren möjliggöra en slags närhet. För vissa har jakt och jaktens allehanda redskap och tillbehör erbjudit sätt att nå det de upplever vara en extrem närhet och närvaro. Hagelskuren som tränger in i vegetation och djurs kroppar skapar för jägaren en sorts våldsam men också intensiv kontakt. För andra representerar det rekreativa dödandet i skogen ett extremt avstånd till vad som upplevs som bra naturupplevelser.



Var börjar naturen, och hur drar människor gränser mot det vilda? Foto: Robert Willim.

För någon är dokumentationen i bild, eller orienteringen med hjälp av teknik som GPS exempel på skapande av närhet i naturen. För andra är teknik- och medieanvändningen störande moment. Återigen, vad är närhet och när-

varo, och hur drar vi gränser mot det vilda? Genom att reflektera över hur teknik och naturupplevelser samspelar kan vi lära oss mer om hur vi på olika sätt närmar oss det vi kallar för natur.

Referenser

Antropologen Tim Ingold har i boken *Being Alive – Essays on Movement, Knowledge and Description* (2011) skrivit om hur människor lever med teknik och om hur vi står i ständigt samspel med naturen och de omgivningar vi befinner oss i. I boken *Media – människans utbyggnader* (1967) skriver Marshall McLuhan utmanande om människors förhållande till teknik.